

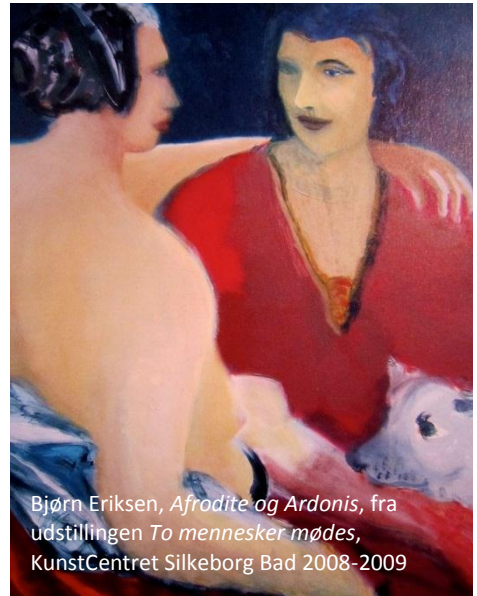
OPGAVE 5

PARAFRASER – KUNSTEN GÅR IGEN

Parafraaser indenfor billedkunsten handler om at se bagud og fremad på samme tid.

Søren Elgaard, *Billeddialoger - Parafraaser*, forord

Bjørn Eriksen, *Afrødite og Ardonis*, fra udstillingen *To mennesker mødes*, KunstCentret Silkeborg Bad 2008-2009

Udstillingsudsnit fra udstillingen *To mennesker mødes*, KunstCentret Silkeborg Bad 2008-2009

BEREGNET TID, minimum

- 1 lektion til forberedelse.
- 1 lektion på KunstCentret Silkeborg Bad.
- 2 lektioner til gennemgang af observationer samt produktion af egne parafraaser.

TVÆRFAGLIGE MULIGHEDER

Billedkunst/Dansk:

Der arbejdes videre med parafraasebegrebet, og der vises/læses eksempler på litterære parafraaser.

Billedkunst/Historie:

Der arbejdes med en parafraase-række (eks. *Sleeping Venus* til *Reclining Nude*). Der arbejdes med de politiske, sociale og kulturelle kontekster ved hvert værk. Klassen kunne eksempelvis indeles i mindre grupper, og have ansvar for ét værk og den tilhørende historiske periode.

Indledning

Gennem kunsthistorien har utallige kunstnere genbrugt og bearbejdet andre kunstneres værker. Et værk skabt med afsæt i en genanvendelse af et andet værk kaldes en *parafrase*. Op gennem kunsthistorien ser man både eksempler på form- og indholdsparafrafer, men oftest er der tale om en stilparafrase, der både rummer form- og indholdsgengivelser.

En aktualisering af nutiden gennem fortiden

Man kan sige, at parafrazen på én og samme tid tydeliggør den historiske udvikling samtidig med, at det ældre værks tematikker og problemstillinger bliver aktualiseret eller sat i et nyt lys. Man kan derved både benytte en parafrase til at tage en betydning i et værk med videre, men også bruge den til at sætte fokus på en række nye, aktuelle problemstillinger.

Parafrazen i samtidskunsten

Et samtidskunstværk fortæller noget om den tid, vi er en del af lige nu. Ved at sammenligne nutidens kunst med ældre kunst eksempelvis gennem parafrafer, bliver det pludseligt tydeligt, hvad der lige netop er specielt ved samtidskunsten – både i forhold til det form- og indholdsmæssige. Parafrazen har specielt været meget benyttet gennem de sidste 60 år og er kommet mere frem med postmodernismen i 1980'erne og 1990'erne. Der ses en tendens til at parafraferne lægger større distance til de oprindelige værker, og tillægger dem en større grad af dobbeltydighed og ironi, jo tættere vi kommer vores samtid.

Fra Venus til Trans

Et eksempel på et motiv, der gentagne gange er blevet genbrugt er *Sleeping Venus*, der blev malet af den italienske renæssancemaler *Giorgione* omkring 1509. I værket ligger den blidt belyste, sovende Venus frit i naturen, og er på samme tid et symbol på selvsamme natur. Hendes øjne er lukkede, og der er ingen kontakt til beskueren. Alligevel er der stærke erotiske undertoner, med håndens placering samt den blottede armhule, som på det tidspunkt sendte stærke erotiske signaler.

Dette værk danner udgangspunktet for en lang kæde af forskelligartede parafrafer, og en oversigt viser tydeligt, at motivets tolkning gennem tiden er påvirket af de forskellige sociale og politiske strømninger, der har været på spil på forskellige tidspunkter. I *Titians Venus of Urbano* fra ca. 1538 tager de erotiske undertoner skridtet videre. Nu ligger kvinden i mere private omgivelser. Hun har åbne øjne og bliver lige så meget en lokkende beskuer som den beskuede. Dette føres endnu videre i Édouard Manets *Olympia* fra 1864, hvor kvinden nu fremstår som prostitueret med en mørk kvinde som tjenestepige. Billedet skabte stor forargelse og blev udelukket fra en Salon-udstilling i Paris. I kunstneren *Moise Kislings* tolkning, *Nu Num Diva Vermelho* fra 1918 er det ligeledes den direkte seksuelle stemning, der er i fokus. Fra *Larry Rivers* version, *I like Olympia in blackface* fra 1970 over *Yasuma Morimura Portræt (Tvillinger)* fra 1988 til *TM Davys Reclining Nude* fra 2007 er det i højere grad race-forhold som værket kommenterer på. Ligeledes er motivet i *Joel-Peter Witkins* udgave *Mother and the Future* fra 2004 brugt til at sætte fremtidsfrygt og miljødebatten på dagsordenen.

Denne kæde af parafrafer er blot ét eksempel på, hvorledes et motiv er blevet parafraferet med vidt forskellige formål til forskellige tider.

UNDERVISNINGS- FORLØB

Før besøget

På klassen snakkes om begrebet *parafrase*. Hvad er en parafrase, og hvad kan den bruges til? Eksempler på parafraseringer med forskellige nedslag i kunsthistorien vises, og på klassen tales der om, hvad der er særligt ved de forskellige nedslag. Underviseren har orienteret sig om, hvilken aktuel udstilling der er på KunstCentret Silkeborg Bad og et overordnet tema findes. Det kunne eksempelvis være kroppen, der behandles. Eleverne ser flere eksempler på værker inden for det valgte tema, og der tales om en udvikling inden for temaet.

Under besøget

Eleverne inddeles i grupper på 3-4 elever. Hver gruppe udvælger ét værk på udstillingen, som de finder interessant, og som i større eller mindre grad parafraserer sete værker inden for det valgte emne. Gennem en viden om den tematiske udvikling er det nu muligt at nedskrive en række betragtninger om det særegne ved den måde, værket behandler det valgte tema på. Der fokuseres både på det form- og indholdsmæssige. Det valgte værk kan eventuelt dokumenteres fotografisk med

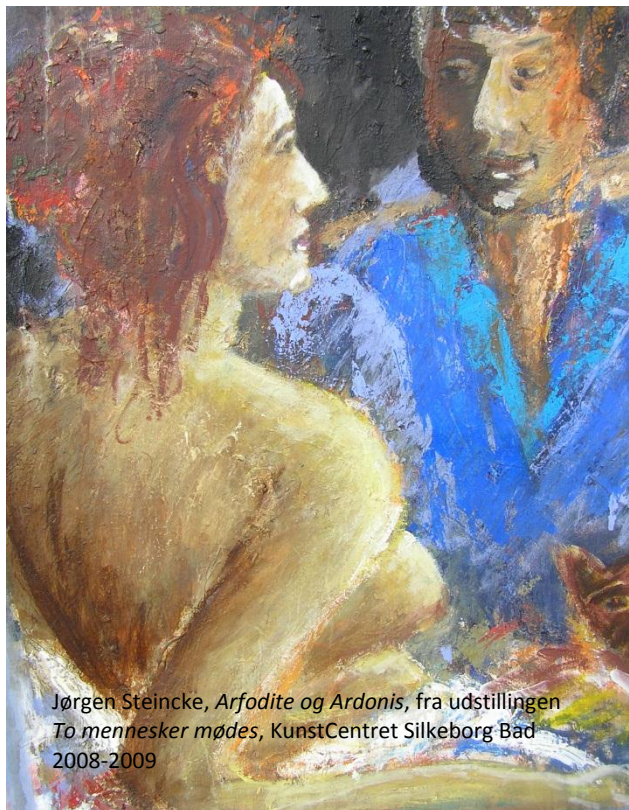
egen mobiltelefon.

Efter besøget

Eleverne fremlægger deres observationer omkring det særegne ved samtidskunsten inden for det valgte emne. Nu skal de selv lave en parafrase af det valgte værk, som fokuserer på det valgte tema med fokus på deres samtid lige nu. De skal kunne argumentere for til- og fravalg indenfor både form og indhold.

VÆRKEKSEMPLER

Se Værklister, opgave 5

Jørgen Steincke, *Arfodite og Ardonis*, fra udstillingen *To mennesker mødes*, KunstCentret Silkeborg Bad 2008-2009

KILDER

Søren Elgaard, *Billeddialoger – Parafraser*, Systime, 2002

Laurie Schneider Adams, *A History of Western Art*, McGrawHill, 2008